

3 квітня 2019 року проведена спільна нарада представників Українського національного комітету Міжнародної ради з великих електроенергетичних систем CIGRE та Національного електротехнічного комітету України Міжнародної електротехнічної комісії ІЕС стосовно організації спільної роботи у сфері

стандартизації, сертифікації, планування, стратегічного розвитку та інновації у галузі електроенергетики та розроблення та підписання відповідного Меморандуму. У засіданні взяли участь представники від двох організацій - Блінов І.В., Бондаренко Ю.М., Григоруk І.А., Zenюк О.Ю., Качаленко Г.К., Светелік О.Д. та Устименко В.В. На засіданні було відмічено наступне:

а) необхідність забезпечення ефективного функціонування електроенергетичного комплексу в умовах вдосконалення та інтеграції енергетичної галузі національної економіки до європейських стандартів, впровадження нового енергетичного ринку, вивчення та забезпечення доступу до інновацій і сучасного світового досвіду в сфері електроенергетики за допомогою міжнародного співробітництва;

б) необхідність підтримки вітчизняного виробника в умовах, коли з 1 січня 2019 року скасовано державні стандарти часів СРСР (ГОСТи), які є на теперішній час основним інструментом технічного регулювання вимог до продукції, її надійності, безпеки. Замість скасованих ГОСТів повинні діяти національні стандарти, обов'язкові до застосування в електроенергетичному секторі, які, в основному, наразі не розроблені тощо;

в) сприяння забезпечення енергоефективності та енергозбереження, у тому числі шляхом формування нормативно-правової бази з метою досягнення значного прогресу відповідно до стандартів ЄС, співробітництва в рамках європейських та міжнародних органів стандартизації в енергетичній сфері.

Не зважаючи на певні позитивні зміни в галузі стандартизації України та впровадження низки важливих серій стандартів в сфері електроенергетики та електротехніки, що прямо передбачені Додатком III до Угоди про асоціацію, а також іншими законами та підзаконними актами, в цілому ситуація із прийняттям сучасних стандартів в сфері електроенергетики є надзвичайно складною, оскільки обсяг гармонізованих в Україні стандартів з виданими Європейським комітетом стандартизації в електротехніці (CENELEC) та Міжнародною електротехнічною комісією (IEC) є вкрай недостатнім.

Попередній аналіз сучасного стану справ щодо прийняття в Україні міжнародних стандартів ІЕС демонструє, що цей показник у відсотковому відношенні є значно меншим, ніж в країнах Європи. Зокрема, в країнах ЄС частка стандартів, що гармонізовані зі стандартами ІЕС перевищує 75%, в той час, як в Україні на сьогодні прийнято менше ніж 25% таких стандартів. Подібна ситуація спостерігається в Україні і в частині прийняття європейських стандартів CENELEC.

Особливу занепокоєність викликає ситуація у сфері електроенергетики, тому що відсутність гармонізованих стандартів для побудови елементів інфраструктури та обладнання електроенергетичної сфери є однією з основних причин наявності технічних бар'єрів в торгівлі між енергетичними ринками країн Європи та України, що обмежує перспективи взаємовигідного співробітництва між ними. У тому числі при реалізації масштабних інвестиційних проектів з будівництва та реконструкції систем передачі електроенергії та генеруючих потужностей.

В межах Договору про заснування Енергетичного Співтовариства сформовано Перелік європейських та міжнародних стандартів, що підлягають впровадженню в Україні шляхом імплементації та гармонізації локальних нормативних актів (визначено в Європейському Регламенті „Energy Community Reg.No: MC2/4-2/21-05-07ECS Generally Applicable Standards-Electricity”), який необхідно постійно уточнювати внаслідок видання нових стандартів та їх версій. Так, перелік загальнозживаних стандартів ЄС від 2007 року містив 190 документів, а вже у 2013 році він був розширений до понад 300. Сьогодні в Україні не прийнято майже третину стандартів з цього переліку, а ще третина прийнята методом підтвердження мовою оригіналу, що

ускладнює їх використання в Україні. Крім того, розвиток міжнародної та європейської нормативної бази (в середньому опубліковується 400 стандартів щорічно) обумовлює необхідність актуалізації зазначеного переліку та додаткового прийняття в Україні важливих стандартів;

г) в рамках дерегуляції національної економіки Національна система сертифікації УкрСЕПРО припинила своє існування з січня 2018 року, скасовано обов'язкову сертифікацію ряду позицій електротехнічної продукції, що істотно впливає на безпеку і надійність роботи енергетичних систем і їх окремих компонентів;

д) відсутність сучасних гармонізованих вимог до обладнання, матеріалів, технологій, що застосовуються в електроенергетичному секторі, а також ефективної системи оцінки відповідності (сертифікації) встановленим вимогам створює загрозу забезпеченню стійкості і безпеки енергозабезпечення та взаємному переміщенню електроенергетичного обладнання.

Сьогодні в Україні існує нагальна потреба в прийнятті та актуалізації стандартів за такими напрямками:

- визначення вимог до обладнання електричних ліній різних класів напруги;
- електроустановок низьковольтних, зокрема щодо основоположних принципів забезпечення безпеки, правил проектування та монтажу;
- якості напруги електропостачання та електромагнітної сумісності;
- керування електроенергетичними системами, системами генерування та розподілу електричної енергії, системами керування ринком електричної енергії;
- впровадження елементів концепції Smart Grid;
- електроакумуляуючих систем на базі акумуляторів-накопичувачів тощо.

Тому актуальним та вкрай важливим завданням, що сьогодні стоїть в електроенергетичній сфері країни, є розроблення Стратегії та створення Дорожньої карти для прийняття сучасних європейських та міжнародних стандартів в сфері електроенергетики та електротехніки, яка має бути ухвалена на високому державному рівні. Стратегія також має бути направлена на визначення основних факторів, що перешкоджають процесам ефективного прийняття

сучасних стандартів та визначення найбільш важливих напрямків та цілей діяльності, необхідних для забезпечення їх прийняття з метою зменшення, а згодом і ліквідації наявних технічних бар'єрів.

На нараді були прийняті наступні рішення: а) провести консультації з Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, Міністерством енергетики та вугільної промисловості України щодо організації роботи за напрямками визначеними Протоколом, зокрема щодо міжнародного співробітництва у сфері стандартизації, сертифікації, планування, стратегічного розвитку та інновацій; включення до Плану заходів щодо реалізації Стратегії розвитку системи технічного регулювання на період до 2020 року (схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 р. № 844-р) пріоритетних завдань визначених Протоколом; передбачити у Програмі робіт з національної стандартизації на 2019 рік (затверджений наказом ДП „УкрНДНЦ” від 25.02.2019 № 33) розроблення та прийняття національних стандартів, що відповідають міжнародним і європейським стандартам та застосування яких сприяє реалізації пріоритетних завдань (заходів) в галузі енергетики та електротехнік; б) підготувати пропозиції щодо подальших дій стосовно організації спільної роботи.

За результатами наради 19 квітня 2019 року було підписано Меморандум між Українським національним комітетом Міжнародної ради з великих електроенергетичних систем IECRE та Національним електротехнічним комітетом України Міжнародної електротехнічної комісії IEC про співробітництво та взаємодію в рамках підтримки нових проектів в напрямку стандартизації, сертифікації планування, стратегічного розвитку та інновацій в електроенергетичній галузі України. Метою Меморандуму є сприяння забезпеченню ефективного функціонування електроенергетичного комплексу в умовах вдосконалення та інтеграції енергетичної галузі національної економіки до європейських стандартів, впровадження нового енергетичного ринку, вивчення та забезпечення доступу до інновацій і сучасного світового досвіду в сфері електроенергетики за допомогою міжнародного співробітництва.

Наступну зустріч вирішено провести у травні місяці цього року.